

Številka: 0070-33/2010/4
Ljubljana, dne 24. 1. 2011
EVA /2011-3511-0006
GENERALNI SEKRETARIAT VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE Gp.gs@gov.si

ZADEVA: Predlog Zakona o doživljenjski renti za izjemne dosežke na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti in športa – predlog za obravnavo

1. Predlog sklepov vlade:

Na podlagi drugega odstavka 2. člena Zakona o Vladi Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 24/05 – uradno prečiščeno besedilo, 109/08 in 38/10 – ZUKN) je Vlada Republike Slovenije na ... seji ... 20.. sprejela

SKLEP:

»Vlada Republike Slovenije je določila besedilo Predloga zakona o doživljenjski renti za izjemne dosežke na področju kulture, raziskovalno- razvojne dejavnosti in športa ter ga pošlje Državnemu zboru Republike Slovenije v obravnavo in sprejetje.«

Mag. Helena Kamnar
GENERALNA SEKRETARKA

PREJMEJO:

- Ministrstvo za kulturo
- Ministrstvo za šolstvo in šport
- Ministrstvo za visoko šolstvo znanost in tehnologijo
- Ministrstvo za finance
- Ministrstvo za javno upravo
- Ministrstvo za delo družino in socialne zadeve
- Služba Vlade Republike Slovenije za zakonodajo

2.a Osebe, odgovorne za strokovno pripravo in usklajenost gradiva:	
- Dr. Stojan Pelko	
2.b Predstavniki vlade, ki bodo sodelovali pri delu Državnega zbora:	
Ministrstvo za kulturo: - Majda Širca, ministrica - dr. Stojan Pelko, državni sekretar - Ciril Baškovič, sekretar - Metka Šošterič, podsekretarka - Mojca Jurič, višja svetovalka III Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo: - dr. Tomaž Boh, podsekretar Ministrstvo za šolstvo in šport: - dr. Igor Lukšič, minister - Alenka Kovšca, državna sekretarka - Marko Rajšter, sekretar	
3. Gradivo se sme objaviti na svetovnem spletu:	DA
4.a Predlog za obravnavo predloga zakona po nujnem oziroma skrajšanem postopku v Državnem zboru RS z obrazložitvijo razlogov:	
/Navedi razloge, razen za predlog zakona o ratifikaciji med. pogodbe, ki se obravnava po nujnem postopku (169. člen Poslovnika Državnega zbora)/	
4.b Predlog za skrajšanje poslovnih rokov z obrazložitvijo razlogov:	
/Navedi razloge/	
5. Kratek povzetek gradiva	
Vlada RS je na podlagi Informacije delovne skupine za proučitev vprašanj izjemnega priznavanja in odmerjanja starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge s sklepom št. 194-1/2004 z dne 8. 4. 2004, ugotovila, da veljavni predpisi niso več primerni za odmero in podeljevanje izjemnih pokojnin. Računsko sodišče je v letu 2009 začelo revizijo sistema priznanja in odmere izjemnih pokojnin, s katero naj bi preverili postopke podeljevanja izjemnih pokojnin ter uporabo meril in kriterijev v obdobju od 1. 1. 1998 dalje. V revizijskem poročilu ocenjuje, da pravne podlage, ki urejajo sistem izjemnih pokojnin, ne zagotavljajo enakopravne obravnave vlog ter Vladi in pristojnim ministrstvom priporoča, naj čim prej sprejmejo odločitev o predlogu novega zakona. Institut izjemne doživiljske rente bo izvzet iz sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja in sistema socialne varnosti, zato tudi ne bo več opredeljen kot dodatek k starostni pokojnini. Na podlagi novega zakona bo Vlada lahko podelila rento državljanom Republike Slovenije, ki bodo z izjemnimi dosežki na področju kulture, razvojno-raziskovalne dejavnosti in športa trajno prispevali k razvoju družbe in ugledu države Republike Slovenije. Predlog za podelitev rente bo, tako kot doslej, podala ministrica ali minister, pristojen za področje, na katerem je oseba dosegla izjemne dosežke. Zakon opredeljuje izjemne dosežke kot najvišje nagrade za življenjska dela ter vrhunske dosežke. Odmera rente se predlaga za vse prejemnike v enakem znesku, in sicer v višini zneska bruto minimalne plače (in ne več	

kot razlika med starostno pokojnino, odmerjeno po splošnih predpisih, in zneskom najvišje pokojnine za polno pokojninsko dobo). Zagotoviti je treba pravi pomen rente, ki je vezan na izjemen dosežek prejemnika in pomeni enako nagrado vsem prejemnikom. Podelitev rente je vezana na čas izjemnega dosežka, medtem, ko je upravičenje do izplačila rente vezano na starostno upokojitev po splošnih pravilih oziroma na starost 65 let.

Glede na naravo rente, ki je vezana na osebne dosežke, ne bo ne prenosljiva in ne podedljiva.

6. Presoja posledic

a)	na javnofinančna sredstva v višini, večji od 40 000 EUR v tekočem in naslednjih treh letih	DA / NE
b)	na usklajenost slovenskega pravnega reda s pravnim redom Evropske unije	NE
c)	administrativne posledice	NE
č)	na gospodarstvo, posebej na mala in srednja podjetja ter konkurenčnost podjetij	NE
d)	na okolje, kar vključuje tudi prostorske in varstvene vidike	NE
e)	na socialno področje Gradivo ima na socialni položaj posameznika vpliv na ta način, da se osebam, ki so zaradi izjemnih dosežkov v času aktivne dobe pripomogle k prepoznavnosti države, omogoča dostojno starost, kar pomeni, da višina dodatka ne odraža vrednotenja uspeha, kot ga je oseba dosegla v svojem ustvarjalnem obdobju in za kar se osebi prizna oziroma podeli nagrada v trenutku doseženega uspeha, temveč se z dodatkom tem osebam zagotavlja spodobna in materialno varna starost.	DA
f)	na dokumenta razvojnega načrtovanja: - na nacionalne dokumente razvojnega načrtovanja, - na razvojne politike na ravni programov po strukturi razvojne klasifikacije programskega proračuna - na razvojne dokumente Evropske unije in mednarodnih organizacij	NE

I. Ocena finančnih posledic				
	Tekoče leto (t)	t+1	t+2	t+3
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) prihodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov državnega proračuna				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) odhodkov občinskih proračunov				
Predvideno povečanje (+) ali zmanjšanje (-) obveznosti za druga javna finančna sredstva				
II. Pravice porabe za izvedbo predlaganih rešitev so zagotovljene po naslednjih proračunskih postavkah (PP) s predvidenimi zneski:				
Šifra PP	Ime proračunske postavke	Ime proračunskega uporabnika	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t+1
4760	Tekoče zakonske obveznosti države do ZPIZ			
	Skupno na ukrepu 1611-11-0006			
SKUPAJ:				
Manjkajoče pravice porabe se bodo zagotovile s prerazporeditvijo iz naslednjih PP:				
Šifra PP	Ime proračunske postavke	Ime proračunskega uporabnika	Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t+1
KUPAJ:				
Načrtovana nadomestitev zmanjšanih prihodkov oz. povečanih odhodkov proračuna:				
Novi prihodki			Znesek za tekoče leto (t)	Znesek za t+1

	SKUPAJ:		

7.b Predstavitev ocene finančnih posledic, nižjih od 40 000 EUR

/samo, če izbere NE pod točko 6a)/

Kratka obrazložitev

8. Predstavitev sodelovanja javnosti

Gradivo je bilo predhodno objavljeno na spletni strani predlagatelja	DA
--	-----------

/Če NE, navesti razlog za ne objavo:/

/Če DA:

Datum objave:

V razpravo so bili vključeni:

- nevladne organizacije,
- predstavniki zainteresirane javnosti,
- predstavniki strokovne javnosti,
- občine in združenja občin oziroma navedba, da jih gradivo ne zadeva.

Mnenja, predloge, pripombe so podali:

-
-
-

Upoštevani so bili:

- v celoti
- v pretežni meri
- delno
- niso bili upoštevani, poročilo je bilo dano.....

Bistvena odprta vprašanja:

-
-

Javnost je bila vključena v pripravo gradiva v skladu z Zakonom o.....,kar je razvidno v predlogu predpisa./

9. Predstavitev medresorskega usklajevanja

/Gradivo je bilo poslano v medresorsko usklajevanje:

- Gradivo je usklajeno z MŠŠ, MK, MF, MDDSZ, MJU in Službo Vlade RS za zakonodajo.....
-
-/

/Datum pošiljanja:/

/Gradivo je usklajeno:	v celoti / v pretežni meri / delno
Gradivo je usklajeno z MŠŠ, MVZT, MF, MDDSZ, MJU in Službo Vlade RS za zakonodajo.	Bistvena odprta vprašanja:
	- ...
	-

		Priložiti mnenja organov, s katerimi gradivo ni usklajeno/
10. Gradivo je lektorirano		DA / NE
11. Zahteva predlagatelja za		
a)	obravnavo neusklajenega gradiva	DA / NE
b)	za nujnost obravnave	DA / NE
c)	obravnavo gradiva brez sodelovanja javnosti	DA / NE
12. Pri pripravi gradiva so bile upoštevane zahteve iz Resolucije o normativni dejavnosti		DA / NE
13. Gradivo je uvrščeno v delovni program vlade		DA / NE
14. Gradivo je pripravljeno na podlagi sklepa vlade št. 10007-197/2009/12 z dne 29. 7. 2010		
Majda Širca ministrica		

PRILOGA:

- Predlog zakona o doživljenjski renti za izjemne dosežke na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti in športa

ZAKON

**O DOŽIVLJENJSKI RENTI ZA IZJEMNE DOSEŽKE NA PODROČJU KULTURE,
RAZISKOVALNO-RAZVOJNE DEJAVNOSTI IN ŠPORTA**

I. UVOD

1. OCENA STANJA IN RAZLOGI ZA SPREJEM PREDLOGA ZAKONA

Osebam, ki so s svojim življenjskim delom in izjemnimi dosežki na področju kulture ali športa prispevale k ugledu in prepoznavnosti, države podeljujejo različne nagrade in priznanja, ki jih spremljajo denarni prejemki v obliki enkratnih izplačil ali trajnih izplačil v obliki rente.

Veljavna ureditev v Republiki Sloveniji omogoča osebam, ki so prejemniki pokojnine po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju in so se dokazale z izjemnimi dosežki na raznih področjih izplačilo mesečnega zneska v obliki rente, ki se imenuje »izjemna pokojnina«. Podlago za izplačilo predstavlja Zakon o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/1974 in 14/1990). Omenjeni zakon je v letu 1990 omejil področja, na katerih lahko oseba pridobi pravico do izjemne pokojnine na področje kulture, športa, znanosti in drugih dejavnosti. Pred uveljavitvijo spremembe pa je bilo mogoče izjemno pokojnino priznati tudi osebam, ki so imele posebne zasluge na področju revolucionarne ali politične dejavnosti.

Prvi zakon, ki je uredil izjemno priznanje in odmero starostne pokojnine v Republiki Sloveniji je bil Zakon o pokojninskem zavarovanju (Uradni list FLRJ, št. 51/57 in 52/57). Ta je v 80. členu določal, da lahko Zvezni izvršni svet prizna pravico do osebne pokojnine tudi v primerih, ko niso izpolnjeni pogoji za pravico do pokojnine, ki so predpisani z zakonom in odmeri višjo pokojnino. 132. člen istega zakona pa je omogočal tudi odmero višje družinske pokojnine, kot bi jo sicer upravičenec prejel na podlagi predpisanih splošnih pogojev za upokojevanje.

Navedeni zakonski določbi sta se izvajali na podlagi okrožnice Zvezne administrativne komisije z dne 23. 4. 1959, ki je bila poslana vsem republiškim administrativnim komisijam ter je vsebovala navodila oziroma smernice za priznavanje izjemnih pokojnin. Tako je bila podelitev izjemne pokojnine možna v primeru, ko udeležencu NOB ni bilo mogoče ustrezno urediti njegovega socialnega položaja na podlagi drugih določb takrat veljavnega Zakona o pokojninskem zavarovanju. Pri tem je bilo posebej poudarjeno, da samo socialni moment še ne predstavlja razloga, zaradi katerega bi se dodelila izjemna pokojnina.

Postopek za priznanje pokojnin določenim funkcionarjem je bil do uveljavitve Temeljnega

zakona o pokojninskem zavarovanju (Uradni list SFRJ, št. 51/64) urejen z Odlokom o pogojih za priznavanje in odmerjanje pokojnine po 80. in 132. členu Zakona o pokojninskem zavarovanju (Uradni list SFRJ, št. 19/63 in 25/63). Odlok je razvrščal upravičence v dve skupini, in sicer osebe, ki so imele pravico do izjemne pokojnine v določeni višini (85 % ali 100 % od povprečnega mesečnega osebnega dohodka v zadnjem letu pred upokojitvijo) in osebe, katerim je Administrativna komisija Zveznega izvršnega sveta na predlog republiške Administrativne komisije po prosti presoji odločala o priznanju pokojnine po odloku.

Odlok o uvedbi dodatka na osebno pokojnino in odpravnine za osebe, ki so opravljale funkcije pri organih in organizacijah v Socialistični Republiki Sloveniji (Uradni list SRS, št. 35/63) je osebam, ki so imele priznano in odmerjeno pokojnino po 80. oziroma 132. členu Zakona o pokojninskem zavarovanju iz leta 1957, ob izpolnjevanju dodatnih pogojev, omogočil še pravico do dodatka k osebni pokojnini.

Temeljni zakon o pokojninskem zavarovanju iz leta 1964 je uredil izjemne osebne in družinske pokojnine v 36. in 96. členu. Izjemoma se je lahko priznala starostna oziroma družinska pokojnina tistim osebam, ki so imele posebne zasluge na področju revolucionarne, politične, znanstvene, kulturne ali družbene dejavnosti. Tem osebam se je lahko odmerila tudi višja pokojnina od tiste, ki bi jo prejemale po splošnih določbah za upokojevanje. Pravice do izjemne pokojnine po tem zakonu niso imele že upokojene osebe, temveč le tiste osebe, ki so se na novo upokojevale. O podelitvi teh izjemnih pokojnin je odločala Administrativna komisija Zveznega izvršnega sveta na predlog Administrativne komisije Izvršnega sveta Skupščine Socialistične Republike Slovenije.

Tudi s prvim slovenskim Zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju iz leta 1972 je bilo omogočeno priznanje in odmera pokojnin pod ugodnejšimi pogoji, vendar zakon natančnih pogojev za priznanje teh pokojnin ni določil. O podelitvi je odločal Izvršni svet Skupščine Socialistične Republike Slovenije na predlog Administrativne komisije Izvršnega sveta Skupščine Socialistične Republike Slovenije.

Samostojno in celovito je bilo vprašanje izjemnih pokojnin v Republiki Sloveniji prvič urejeno z Zakonom o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 – v nadaljevanju ZIPO). Po tem zakonu so bili upravičenci do izjemne starostne oziroma družinske pokojnine osebe, ki imajo posebne zasluge na področju revolucionarne, politične, znanstvene, kulturne ali druge družbene dejavnosti, katerim se sme izjemoma priznati starostna oziroma družinska pokojnina ne glede na pogoje določene z veljavnimi predpisi o pokojninskem zavarovanju za pridobitev pravice do pokojnine. Tem osebam je dal zakon tudi možnost odmere višje pokojnine, kot bi jim pripadala po predpisih o pokojninskem zavarovanju. O tem je odločal Izvršni svet Skupščine Socialistične Republike Slovenije na predlog komisije Izvršnega sveta Skupščine Socialistične Republike Slovenije za administrativne zadeve. Natančnejši kriteriji so bili določeni z Odlokom o podrobnejših merilih za izjemno priznanje pokojnin osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 35/74).

ZIPO je bil v letu 1990 spremenjen in dopolnjen, prečiščeno besedilo pa je bilo objavljeno v Uradnem listu RS, št. 14/90. Na podlagi spremenjenega ZIPO ni več mogoče podeljevati izjemnih pokojnin za zasluge, dosežene na političnem področju ali med NOB, temveč le za posebne zasluge na področju znanosti, umetnosti, kulture ali druge dejavnosti. Pri tem pa mora vsak prosilec za izjemno pokojnino izpolnjevati tudi pogoje za pridobitev pravice do starostne pokojnine po splošnih predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, kakor

je določeno v 1. členu ZIPO. To velja tudi pri priznavanju in odmeri izjemnih pokojnin družinskim članom oseb s posebnimi zaslugami, kar je določeno v 2. členu ZIPO. Skladno s 3. členom ZIPO o izjemnem priznanju in odmeri starostnih in družinskih pokojnin odloča Izvršni svet Skupščine Republike Slovenije na predlog republiškega upravnega organa, pristojnega za področje, na katerem ima oseba posebne zasluge.

Priznanje in odmero izjemnih pokojnin po veljavnem predpisu predlaga ministrstvo, pristojno za področje, na katerem ima oseba posebne zasluge medtem, ko je odločanje v pristojnosti Vlade Republike Slovenije.

Izjemne pokojnine se zaradi besednega pojmovanja velikokrat napačno zamenjujejo z drugimi pokojninami, priznanimi in odmerjenimi pod posebnimi pogoji (npr. pokojnine, ki pripadajo udeležencem NOB in drugim vojnim veteranom, administrativne pokojnine po zakonih o notranjih zadevah, poslancih, o vladi, o obrambi, o prekrških in o sodniški službi itd). Veljavna zakonodaja pojma »izjemna pokojnina« v smislu pokojnine, priznane in odmerjene v skladu z ZIPO, uporablja le v tretji alineji 232. člena ZPIZ-1, ki določa zagotavljanje sredstev za te pokojnine iz državnega proračuna.

Za potrebe današnjega časa je ZIPO zastarel, saj večina določb ni več uporabnih. Vlada RS je zato na podlagi Informacije delovne skupine za proučitev vprašanj izjemnega priznavanja in odmerjanja starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge št. 016-03-005/03 z dne 26. 1. 2004, s sklepom št. 194-1/2004 z dne 8. 4. 2004 ugotovila, da veljavni predpisi niso več primerni za odmero in podeljevanje izjemnih pokojnin. Pripravo predloga novega zakona je bila naložena Ministrstvu za kulturo in Ministrstvu za šolstvo, znanost in šport. 21. 4. 2005 je Vlada RS pristojnost za pripravo novega zakona prenesla na Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve.

11. 10. 2007 je Vlada RS s sklepom Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve ponovno naložila pripravo novega zakona, in sicer v roku treh mesecev po uveljavitvi tega sklepa.

24. 3. 2009 je Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve posredovalo usklajen predlog zakona v obravnavo na Vlado RS, vendar je bil predlog umaknjen z dnevnega reda seje Vlade RS, na pobudo Ministrstva za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo, ki je predlagalo, da se področje podeljevanja dodatka razširi tudi na znanost.

S sklepom št. 10007-197/2009/8 z dne 30. 7. 2009 pa je Vlada RS naložila Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve, da v sodelovanju z Ministrstvom za kulturo, Ministrstvom za šolstvo in šport, Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo ter Ministrstvom za finance nadaljuje s pripravo novih sistemskih rešitev in ustreznih predpisov za področje priznavanja in odmerjanja starostne pokojnine oziroma dodeljevanja dodatka za izjemne dosežke na področju kulture, znanosti in športa.

Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve je nadaljevalo z usklajevalnimi sestanki, v katere sta bili vključeni tudi Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo ter Ministrstvo za finance. Na pobudo Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, da predlagani zakon vsebinsko ne sodi v delovno področje ministrstva, ampak gre za delovna področja drugih resornih ministrstev (MK, MŠŠ in MVZT) kot tudi, da institut, ki naj bi ga uredil nov zakon vsebinsko ni več povezan s sistemom pokojninskega in invalidskega zavarovanja in tudi ne sodi v širši sistem socialne varnosti, je predlagalo, da se za pripravo sistemskih rešitev tega področja zadolži ministrstva, ki jih vsebinsko pokrivajo.

Sklep Vlade RS št. 10007-197/2009/12 z dne 29. 7. 2010 sledi tej pobudi in nalaga Ministrstvu za kulturo, da skupaj z Ministrstvom za šolstvo in šport in Ministrstvom za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo v sodelovanju z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve ter Ministrstvom za finance pripravi predlog novega zakona, ki bo na novo uredil področje, doslej urejeno z Zakonom o izjemnem priznavanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge.

Ministrstvo za kulturo je nadaljevalo z usklajevalnimi sestanki in na podlagi zadnjega predloga zakona, ki ga je na Vlado Republike Slovenije posredovalo Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, skupaj z vsemi ministrstvi, ki jih določa sklep Vlade RS z dne 29. 7. 2010, pripravilo predlog novega Zakona o doživljenjski renti za izjemne dosežke na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti in športa ter predlog uredbe, ki podrobneje ureja postopek in merila za izjemno podelitev rente.

Iz ugotovitev delovne skupine za proučitev vprašanj izjemnega priznavanja in odmerjanja starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge, ki jih je Vlada Republike Slovenije ustanovila s sklepom št. 194-8/2003 z dne 30. 4. 2003 izhaja:

- da se izjemne pokojnine velikokrat zamenjujejo z drugimi pokojninami, priznanimi in odmerjenimi pod posebnimi pogoji,
- da je Zakon o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge zastarel in večina določb ni več uporabnih,
- zakon ne vsebuje meril in kriterijev za priznanje in odmero starostne pokojnine in da je določitev kriterijev prepuščena posameznim ministrstvom ter da zakon niti ne zahteva, da bi se kriteriji za priznanje in odmero določali z izvršilnim predpisom in so bili zato oblikovani z internimi akti zadevnih ministrstev,
- iz pregleda statističnih podatkov je bilo ugotovljeno, da se število prejemnikov izjemne pokojnine znižuje, da je delež prejemnikov družinskih pokojnin visok, da je delež izjemnih pokojnin s področja kulture prevladujoč.

Zato je delovna skupina predlagala, da:

- se pripravi nov zakon, ki bo nadomestil Zakon o izjemnem priznavanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge,
- se izjemne pokojnine preimenujejo tako, da ne bo prihajalo do zamenjave teh pokojnin z drugimi pokojninami, priznanimi in odmerjenimi pod posebnimi pogoji,
- se omeji podeljevanje izjemnih priznanj le za dosežke na področju kulture in športa,
- se izjemno priznanje opredeli kot osebno pravico, ki ugasne s smrtjo upravičenca,
- se določi višina izjemnega priznanja za vse prejemnike enotno,
- kriterije za podeljevanje izjemnega priznanja določi zakon.

Računsko sodišče je v letu 2009 začelo revizijo sistema priznanja in odmere izjemnih pokojnin po Zakonu o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge, s katero naj bi preverili postopke podeljevanja izjemnih pokojnin ter uporabo meril in kriterijev v obdobju od 1. 1. 1998 dalje. Revizijsko sodišče ocenjuje, da pravne podlage, ki urejajo sistem izjemnih pokojnin ne zagotavljajo enakopravne obravnave vlog oseb, ki so v enakem ali primerljivem položaju ter Vladi Republike Slovenije in pristojnim ministrstvom priporoča, naj čim prej sprejmejo odločitev o predlogu novega zakona oziroma pristopijo k spremembam obstoječega sistema priznanja in odmere izjemnih pokojnin.

2. CILJI, NAČELA IN POGlavITNE REŠITVE PREDLOGA ZAKONA

2.1 Cilji

Poglavitni cilj sprejema tega zakona je vzpostavitev ustreznih pravnih podlag za priznanje doživljenjske rente za izjemne dosežke osebam, ki so s svojimi dosežki trajno prispevale k razvoju družbe in ugledu države na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti ali športa.

S sprejemom tega zakona je potrebno doseči preimenovanje izjemne pokojnine v doživljenjsko rento za izjemne dosežke, posodobitev določb, ki so v sedaj veljavnem zakonu zastarele, natančno opredeliti pojem rente za izjemne dosežke ter način dodeljevanja. Predlog zakona predvideva preimenovanje izjemne pokojnine v »doživljenjsko rento za izjemne dosežke«, s čimer bi se izognili težavam, ki se pojavljajo v praksi zaradi nepoznavanja ter pogostega zamenjavanja teh pokojnin z drugimi pokojninami iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, priznanimi ali odmerjenimi pod posebnimi pogoji.

Novi zakon bo posodobil določbe, ki niso več ustrezne, tako na primer termin »najvišja pokojnina za polno pokojninsko dobo«, ki ga slovenski pravni red več ne pozna, Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja pa se je že pred časom preimenovala v Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije.

Predlog zakona jasneje opredeljuje pojem doživljenjske rente za izjemne dosežke, ki je po svoji naravi, enako kot po dosedanjih predpisih, častno priznanje, ki ga Vlada Republike Slovenije dodeli upravičencu za varno starost iz naslova minulega ustvarjalnega dela. S tem, da bo izvzet iz sistema pokojninskega zavarovanja.

Predlog novega zakona določa izjemne dosežke, ki se za področje kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti in športa lahko upoštevajo pri podelitvi doživljenjske rente, in s tem na zakonski ravni postavlja kriterije za podelitev.

2.2 Načela

Zakon sledi načelu socialne varnosti, enake obravnave pred zakonom in sorazmernosti. Je pa tudi znak priznanja vezanega na delo in izjemne dosežke posameznika na kulturnem, raziskovalno-razvojnem in športnem področju.

Doživljenjska renta za izjemne dosežke je po svoji naravi častno priznanje, ki ga Vlada Republike Slovenije dodeli upravičencu, državljanu Republike Slovenije, za varno starost iz naslova minulega ustvarjalnega dela, ko se starostno upokoji oziroma ko dopolni 65 let starosti.

Z namenom zagotavljanja enake obravnave zakon določa natančna merila oziroma opredeljuje izjemne dosežke na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti in športa ter natančno določa sestavine pobude ter postopek podelitve rent. Merila za posamezno področje so opredeljena tako, da so izjemni dosežki omejeni na najvišje nagrade za življenjsko delo oziroma najvišje dosežke, ki zagotavljajo uravnoteženo in primerljivo obravnavo vseh treh področij.

2.3 Poglavitne rešitve

Zakon ureja podeljevanje doživljenjskih rent za izjemne dosežke na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti in športa, določa pogoje in postopek za njeno podelitev. Doživljenjska renta za izjemne dosežke se lahko podeli državljanu Republike Slovenije, ki z izjemnim dosežkom na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti ali športa trajno prispeval k razvoju družbe in ugledu države Republike Slovenije, izplačevati pa se začne, ko se posameznik, ki mu je bila renta podeljena, starostno upokoji oziroma ko dopolni 65 let starosti. Renta za izjemne dosežke bo za vse upravičence odmerjena enotno, in sicer v višini zneska bruto minimalne plače, ki po Zakonu o minimalni plači (Uradni list RS, št. 13/10) znaša 734,15 EUR, od katere se ne bi plačevala dohodnina. Predlog za podelitev rente bo Vladi posredovalo ministrstvo, pristojno za posamezno področje, na katerem je posameznik dosegel izjemen dosežek, ki jih zakon taksativno določa. Vlada pa bo lahko izjemoma podelila rento tudi drugim zaslužnim državljanom, ki so s svojim življenjskim delom ali izjemnimi dosežki trajno prispevali k razvoju družbe in ugledu države. Merila za izjemno podelitev rent bodo podrobneje urejena z vladno uredbo.

Sredstva za izplačevanje rente za izjemne dosežke bo enako kot do sedaj zagotavljala Republika Slovenija iz državnega proračuna. Še naprej jo bo izplačeval Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije skupaj s pokojninami.

Renta ima naravo prejemka za življenjsko delo oziroma izjemni dosežek in se prejemniku izplačuje do smrti in je osebna pravica, ki je ni mogoče prenesti na drugega, tudi ne po smrti prejemnika rente na družinske člane.

3. OCENA FINANČNIH POSLEDIC PREDLOGA ZAKONA ZA DRŽAVNI

PRORAČUN IN DRUGA JAVNA FINANČNA SREDSTVA

Pri oceni finančnih posledic zakona je pomembna ugotovitev, da se bo renta za izjemne dosežke odmerjala enotno v višini zneska bruto minimalne plače, ki po Zakonu o minimalni plači (Uradni list RS, št. 13/10) znaša 734,15 EUR. Skupno izplačilo pokojnine in rente po novem zakonu ne bo več omejeno na zgornjo mejo, določeno z zneskom najvišje pokojninske osnove za 40 let pokojninske dobe, kot je veljalo po ZIPO (v letu 2011 je ta znesek 79 % od najvišje pokojninske osnove – ta je 2.182,80 EUR – kar znaša tudi do 1.724,41 EUR).

Predlagana enotna višina rente pomeni, da odločitev glede višine rente ne bo več odvisna od višine drugih prejemkov ter tudi ne od predlaganega odstotka od najvišje pokojninske osnove, kar je bilo po sedanji zakonodaji v pristojnosti posameznih ministrstev.

Do rente bo upravičena le oseba, ki ji bo priznana pravica do pokojnine iz obveznega sistema pokojninskega in invalidskega zavarovanja oziroma bo dosegla starost 65 let. Na podlagi letnega gibanja števila upravičencev, glede na starost prejemnikov rent in dejstva, da družinski člani po upravičencu do rente ne bodo imeli pravice po umrlih, je mogoče predvideti, da se bo v naslednjih letih število upravičencev do rente glede na dodatke, ki so bili podeljevani na podlagi ZIPO, ne bo bistveno odstopalo.

Na podlagi dejstev ugotavljamo, da bodo sredstva, planirana v finančnem načrtu ZPIZ oziroma na proračunski postavki 4760 -Tekoče zakonske obveznosti države do ZPIZ, zadoščala za izplačilo izjemnih pokojnin in ne bodo dodatno obremenjevala javno-finančnih sredstev.

Predlagani zakon nima drugih javno finančnih posledic, ki bi se odražale v obliki povečanja odhodkov ali povečanja obsega dela upravnih organov.

4. NAVEDBA, DA SO SREDSTVA ZA IZVAJANJE ZAKONA V DRŽAVNEM PRORAČUNU ZAGOTOVLJENA, ČE PREDLOG ZAKONA PREDVIDEVA PORABO PRORAČUNSKIH SREDSTEV V OBDOBJU, ZA KATERO JE BIL DRŽAVNI PRORAČUN ŽE SPREJET

Sredstva so zagotovljena v sprejetem državnem proračunu v okviru proračunske postavke 4760 - Tekoče zakonske obveznosti države do ZPIZ (leto 2011: 379.324.862,00 EUR; leto 2012: 339.357.707,00 EUR), v okviru ukrepa 1611-11-0006 (leto 2011 1.333.665.243,00 EUR; leto 2012: 1.269.197.227,00 EUR).

5. PRIKAZ UREDITVE V DRUGIH PRAVNIH SISTEMIH IN PRILAGOJENOSTI PREDLAGANE UREDITVE PRAVU EVROPSKE UNIJE

Ta zakon ni predmet prilagajanja slovenske ureditve pravu Evropske unije, saj v Evropski uniji ni predpisov, ki bi nalagali državam članicam enotno urejanje dodatka za izjemne dosežke.

Države pa osebam, ki s svojimi dosežki pomembno prispevajo k njenemu razvoju, priznavajo določene ugodnosti, saj gre za domnevo, da te osebe ne izpolnijo splošnih pogojev za upokojitev oziroma so praviloma pokojnine teh oseb nižje odmerjene. To posledično izhaja iz same opredelitve statusa (umetniki, športniki) teh oseb, ki so praviloma zavarovani kot samozaposlene osebe, zato jim je potrebno z dodatnimi ukrepi zagotavljati primerno socialno zaščito tako v obdobju pred in po upokojitvi. Finska priznava umetnikom, ko izpolnijo pogoje za priznanje starostne pokojnine, pravico do odmere pokojnine v višjem znesku. Druge države stimulirajo kulturne in športne dosežke s posebnimi nagradami, omenjajo pa se tudi davčne olajšave.

Poljska

Na področju športa je Poljska prva država iz EU, ki je z Zakonom o športu iz leta 2005 opredelila doživiljenjsko rento, ki jo prejmejo dobitniki olimpijskih in paraolimpijskih kolajn. Upravičenec, ki dopolni starost 35 let ter ni več aktiven na športnih tekmovanjih in je v preteklosti prejel olimpijsko oziroma paraolimpijsko kolajno, tako prejme mesečno rento v višini 720 EUR. Sredstva za izplačevanje rente zagotavlja država. Trenutno prejema to rento, ki je določena v enotni višini, 251 prejemnikov olimpijskih kolajn ter 34 prejemnikov paraolimpijskih kolajn.

Finska

Finska na področju kulture v skladu s podzakonskim aktom o dodatnih pokojninah za umetnike (Valtioneuvoston päätös ylimääräisistä taiteilijaeläkkeistä Statsrådets beslut om extra konstnärspensioner 75/1974) podeljuje dodatne pokojnine za zasluge na področju umetnosti (vključene so vse zvrsti umetniškega ustvarjanja in poustvarjanja). Dodatne

pokojnine dodeljuje finsko Ministrstvo za šolstvo, Svet za umetnost Finske pa poda svoje mnenje v zvezi z dodelitvami. Do dodatnih pokojnin so upravičeni tudi družinski člani (vdova ali vdovec ter otroci do 18 leta starosti) prejemnika v primeru njegove smrti. Umetniki, ki še niso dopolnili 60 let, lahko dodatno pokojnino prejmejo le, če so trajno nezmožni za delo.

Pokojnine so delne (polovične) ali polne. Do polne pokojnine, ki je v letu 2008 znašala 1199,24 EUR, so upravičeni posamezniki, katerih lastna pokojnina ne presega zneska polne dodatne pokojnine. Polovično pokojnino prejmejo posamezniki, katerih lastna pokojnina je višja od zneska polne dodatne pokojnine. Posamezniki, katerih lastna pokojnina dvakratno presega znesek polne dodatne pokojnine, niso upravičeni do dodatne pokojnine.

V zadnjih letih so na Finskem podelili približno 35 polnih pokojnin na letni ravni. Leta 2008 je bilo podeljenih 43 dodatnih pokojnin (polnih in delnih). Konec leta 2007 se je skupaj izplačevalo 1049 pokojnin (kar je na letni ravni znašalo 11,6 mio EUR) in 187 pokojnin družinskim članom (kar je znašalo 1 mio EUR).

Latvija

V Latviji je osnova za podeljevanje posebnih pokojnin na področju kulture zakon o državnih pokojninah za umetnike, ki so bili zaposleni v profesionalnih državnih ali občinskih orkestrih, zborih, koncertnih hišah, gledališču ter v cirkusu. Zakon je bil sprejet leta 2004 in omogoča omenjenim umetnikom poustvarjalcem, da se upokojijo, preden dosežejo starostno mejo, določeno s splošnimi predpisi. Zaradi specifičnosti omenjenih umetniških poklicev umetniki namreč izgubijo zmožnost opravljanja svojega poklica pred dosežem splošne starostne meje za upokojitev. Za vsak poklic posebej je določeno zahtevano število let opravljanja poklica (od 18 do 30 let) oziroma starostna meja, ki jo mora posameznik doseči (če je svoj poklic opravljal vsaj 10 let). Državna pokojnina se izplačuje do upravičenosti do redne starostne pokojnine, po tem pa le razlika med državno pokojnino in starostno pokojnino posameznika. Mesečni znesek državne pokojnine za umetnike znaša 55 % povprečnega mesečnega dohodka posameznika v zadnjih 36 mesecih pred upokojitvijo (v izračun se štejejo redna plača in dodatki).

6. DRUGE POSLEDICE, KI JIH BO IMEL SPREJEM ZAKONA

6.1 Administrativne in druge posledice

a) v postopkih oziroma poslovanju javne uprave ali pravosodnih organov:

Zakon ne uvaja novih postopkov oziroma le-ta ne odstopa bistveno od postopkov, ki so jih po ZIPO vodila pristojna ministrstva. Resorno ministrstvo, pristojno za pripravo pobude za dodelitev doživljenjske rente Vladi Republike Slovenije oziroma za izdajo ugotovitvene odločbe o upravičenosti do izplačila rente, si pridobi potrebne podatke iz uradnih evidenc po prejemu soglasja upravičenca, da se strinja z uvedbo postopka o podelitvi rente. Ker gre sicer za postopek, ki ga resorno ministrstvo oziroma vlada začne na lastno pobudo ob samem izjemnem dosežku, kot izraz priznanja države, se postopek veže zgolj na soglasje upravičenca z uvedbo postopka.

Zakon ne bo vplival na spremembo ali dodatno izobraževanje tistih, ki vodijo postopke podelitve doživljenjske rente za izjemne dosežke. Spremembe tudi ne bodo vplivale na

ustanovitev novih organov;

b) pri obveznostih strank do javne uprave ali pravosodnih organov:

Obveznost upravičenca do rente je omejena zgolj na njegovo soglasje z uvedbo postopka podelitve doživljenjske rente. Upravičenec do rente bo s svojim soglasjem potrdil oziroma formaliziral sicer s strani ministrstva sprožen postopek dodelitve rente kot priznanja v obliki pobude Vladi RS, ki ga ministrstvo oziroma Vlada RS začne ob izpolnitvi meril oziroma ob samem izjemnem dosežku, ki ga izkaže upravičenec. Upravičenec s tem ne bo imel dodatnih bremen in stroškov.

6.2 Presoja posledic na okolje, ki vključuje tudi prostorske in varstvene vidike

– Predlog zakona ne prinaša neposrednih posledic na okolje.

6.3 Presoja posledic na gospodarstvo

– Predlog zakona ne prinaša neposrednih posledic na gospodarstvo.

6.4 Presoja posledic na socialnem področju

Zakon bo imel pozitiven učinek na socialni položaj upravičenca, ki je zaradi izjemnih dosežkov v času aktivne dobe pripomogel k prepoznavnosti države, saj mu renta omogoča dostojno starost, kar pomeni, da višina rente ne odraža vrednotenja uspeha, kot ga je oseba dosegla v svojem ustvarjalnem obdobju in za kar se osebi sicer prizna oziroma podeli nagrada v trenutku doseženega uspeha, hkrati pa se z dodatkom tem osebam zagotavlja spodobna in materialno varna starost.

6.5 Presoja posledic na dokumente razvojnega načrtovanja

– Predlog zakona ne uvaja novih dokumentov razvojnega načrtovanja.

6.6 Izvajanje sprejetega predpisa

Predstavitev sprejetega zakona

ciljnim skupinam (seminarji, delavnice),

širši javnosti (mediji, javne predstavitve, spletne predstavitve);

Spremljanje izvajanja sprejetega predpisa

zagotovitev spremljanja izvajanja predpisa,

organi, civilna družba,

metode za spremljanje doseganja ciljev,

merila za ugotavljanje doseganja ciljev,

časovni okvir spremljanja za pripravo poročil,

roki za pripravo poročil o izvajanju zakona, doseženih ciljih in nadaljnjih ukrepih.

6.7 Druge pomembne okoliščine v zvezi z vprašanji, ki jih ureja predlog zakona

II. BESEDILO ČLENOV

1. člen (vsebina zakona)

S tem zakonom se ureja podeljevanje doživljenjskih rent za izjemne dosežke na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti in športa (v nadaljnjem besedilu: renta) ter določajo pogoji in postopek za njeno podelitev.

2. člen (pogoji za podelitev rente)

(1) Renta se lahko podeli državljanu Republike Slovenije, ki je z izjemnim dosežkom na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti ali športa trajno prispeval k razvoju družbe in ugledu države Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: upravičenec).

(2) Za izjemne dosežke iz prejšnjega člena se štejejo:

- na področju kulture Prešernova nagrada za življenjsko delo ali opus,
- na področju raziskovalno-razvojne dejavnosti Zoisova nagrada za življenjsko delo in
- na področju športa Bloudkova nagrada za življenjsko delo ali olimpijska medalja oziroma medalja s svetovnih prvenstev v športnih panogah oziroma disciplinah rednega programa olimpijskih iger v članski konkurenci ali svetovni rekord v članski konkurenci v športnih panogah oziroma disciplinah rednega programa olimpijskih iger.

(3) Upravičenec pridobi pravico do izplačila rente, ko se starostno upokoji po predpisih, ki urejajo obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje ali ko dopolni 65 let starosti, in sicer z naslednjim mesecem po izdaji odločbe iz prvega odstavka 4. člena. Če upravičenec v trenutku izdaje odločbe iz prvega odstavka 4. člena še ni starostno upokojen po predpisih, ki urejajo obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ali še ni dopolnil 65 let starosti, pa je upravičen do izplačila rente z naslednjim mesecem po vložitvi predloga iz tretjega odstavka 4. člena.

3. člen (višina rente)

(1) Renta se izplačuje v višini zneska bruto minimalne plače. Od rente se ne plačuje dohodnina. * glej opombo

4. člen (postopek podelitve rente)

(1) Rento iz 2. člena tega zakona podeli Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) na predlog ministrice ali ministra, pristojnega za področje, na katerem je oseba dosegla izjemne dosežke (v nadaljnjem besedilu: pristojni minister).

(2) Predlog iz prejšnjega odstavka mora vsebovati:

- podatek o doseženem izjemnem dosežku iz 2. člena tega zakona,
- podatek o posameznikovi starostni upokojitvi po predpisih, ki urejajo obvezno

- pokojninsko in invalidsko zavarovanje oziroma posameznikove rojstne podatke,
- podatek o posameznikovem stalnem prebivališču,
- podatek o posameznikovem državljanstvu in
- soglasje upravičenca, da se strinja z uvedbo postopka o podelitvi rente.

- (3) Če upravičenec ob podelitvi rente ne izpolnjuje pogoja iz tretjega odstavka 2. člena tega zakona, o pravici do izplačila rente odloči pristojni minister, na predlog upravičenca, ko le-ta izpolni navedene pogoje.
- (4) Ministrstvo, ki poda predlog Vladi Republike Slovenije za podelitev rente oziroma je pristojno za izdajo ugotovitvene odločbe iz prejšnjega odstavka, si pridobi potrebne podatke iz uradnih evidenc po prejemu soglasja upravičenca, da se strinja z uvedbo postopka o podelitvi rente. Upravljavci uradnih evidenc so dolžni zahtevane podatke posredovati brezplačno.

5. člen **(izjemna podelitev rente)**

- (1) Ne glede na 2. člen tega zakona, lahko vlada izjemoma podeli rento tudi drugim zaslužnim državljanom Republike Slovenije, ki so s svojim življenjskim delom ali izjemnim dosežkom na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti ali športa trajno prispevali k razvoju družbe in ugledu države ter so starostno upokojeni po predpisih, ki urejajo obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje ali pa so že dopolni 65 let starosti.
- (2) Upravičenec iz prejšnjega člena pridobi pravico do izplačila rente z naslednjim mesecem po izdaji odločbe iz prejšnjega odstavka.
- (3) Ministrstvo, pristojno za pripravo gradiva vlade za podelitev rente iz prejšnjega odstavka, si pridobi potrebne podatke iz uradnih evidenc po prejemu soglasja upravičenca, da se strinja z uvedbo postopka o podelitvi rente ter pripravi gradivo vlade v skladu z drugim odstavkom 4. člena tega zakona. Upravljavci uradnih evidenc so dolžni zahtevane podatke posredovati brezplačno.

6. člen **(Uredba)**

Vlada z uredbo podrobneje uredi:

- postopek podelitve rente in
- merila za izjemne podelitve rent v skladu s 5. členom
- vodenje evidence iz 9. člena.

7. člen **(izplačevanje rente)**

- (1) Renta se začne izplačevati v skladu z drugim in petim členom.
- (2) Sredstva za izplačevanje rente zagotavlja Republika Slovenija iz državnega proračuna.
- (3) Rento po tem zakonu izplačuje Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije v mesečnih zneskih, in sicer za tekoči mesec najpozneje zadnji delovni dan v mesecu.

8. člen

(razlogi za prenehanje rente)

- (1) Renta s smrtjo upravičenca ugasne in je ni mogoče prenesti na drugo osebo in ne podedovati. Zapadli denarni zneski, ki do smrti upravičenca niso bili izplačani v skladu s prejšnjim členom, se lahko podedujejo in izplačajo dedičem na podlagi ustreznih dokazil.
- (2) Vlada Republike Slovenije odvzame rento po uradni dolžnosti, če se ugotovi, da je upravičenec, obsojen s pravnomočno sodbo sodišča na kazen zapora za kaznivo dejanje zoper človekove pravice in svoboščine, zoper suverenost Republike Slovenije in njeno demokratično ustavno ureditev, zoper človečnost ter zoper mednarodno pravo.
- (3) Renta se odvzame tudi na podlagi pisne izjave upravičenca, da se renti odreka ali po uradni dolžnosti, če se ugotovi, da upravičenec ne izpolnjuje več pogojev zahtevanih za podelitev rente po tem zakonu.

9. člen

(evidenca)

- (1) Posamezno ministrstvo, za svoje področje vodi evidenco upravičencev do rente, v katero se vpisuje naslednji podatki:
 - ime in priimek,
 - prebivališče,
 - rojstni podatki,
 - enotno matično številko,
 - davčna številka,
 - datum starostne upokojitve,
 - datum podelitve rente,
 - datum začetka izplačevanja rente.
- (2) Evidenca iz prejšnjega odstavka je javna.
- (3) Ministrstva lahko osebne podatke iz prvega odstavka tega člena obdelujejo samo za izvajanje nalog v zvezi s podelitvijo, odvzemom in izplačevanjem rent ter za statistične namene.
- (4) Ne glede na drugi odstavek tega člena, osebni podatki, ki se nanašajo na rojstne podatke, datum starostne upokojitve, enotno matično številko občana, davčno številko, prebivališče in datum starostne upokojitve, niso javni.

PREHODNE IN KONČNA DOLOČBA

10. člen

(izplačevanje pokojnin, priznanih po Zakonu o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge)

- (1) Pokojnine priznane na podlagi Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90) se izplačujejo v znesku, ki je upravičencem pripadal zadnji mesec pred uveljavitvijo tega

zakona in se nato usklajujejo kot pokojnine po predpisih o obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

- (2) Vlada podeli rento po tem zakonu tudi prejemniku izjemne pokojnine iz prejšnjega člena, za katerega ugotovi, da izpolnjuje pogoje za podelitev rente po tem zakonu, in bi bilo za prejemnika to ugodneje. Z dnem podelitve rente preneha pravica do pokojnine, priznane na podlagi Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90).
- (3) Ne glede na drugo alineo 4. člena se za izjemne dosežke na področju raziskovalno-razvojne dejavnosti po tem zakonu štejejo tudi nagrade za življenjsko delo na raziskovalno-razvojnem področju, podeljene na podlagi 81. člena Zakona o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih (Uradni list SRS, št. 35/79) ali na podlagi 38. člena Zakona o raziskovalni dejavnosti (Uradni list RS, št. 8/91).
- (4) Družinskim članom iz 2. člena Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90), ki prejemajo družinsko pokojnino, se ta izplačuje v znesku, ki je upravičencu pripadal za zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona in se nato usklajuje kot pokojnina po predpisih o obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju, do prenehanja pravice do družinske pokojnine.

11. člen (končanje že začetih postopkov)

Postopki začeti po Zakonu o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90), se končajo po novem Zakonu o doživljenjski renti za izjemne dosežke.

12. člen

V Zakonu o dohodnini (Uradni list RS, št. 51/10 – uradno prečiščeno besedilo se v 5. točki 21. člena pika nadomesti s podpičjem in doda nova 6. točka, ki se glasi:
»mesečne rente, ki jo posameznik prejme po Zakonu o doživljenjski renti za izjemne dosežke na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti in športa,« * glej opombo

13. člen (izvršilni predpisi)

Vlada sprejme Uredbo iz 7. člena tega zakona v šestih mesecih od uveljavitve tega zakona.

14. člen (prenehanje veljavnosti)

Z dnem uveljavitve tega zakona preneha veljati Zakon o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90).

15. člen (uveljavitev zakona)

Ta zakon začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.

Opomba k 3. in 12. členu:

Pomen doživljenjske rente je nagrada za izjemne dosežke na področju kulture, športa in

znanosti, katere obremenitev bi odvzela njihov pomen in njihove prejemnike postavljala v neenakopraven položaj v primerjavi s prejemniki ostalih nagrad oziroma doživljenjskih rent.

Sedaj veljavne oprostitve so navedene v 21. in 107. členu ZDoh-1, zato je nujna določitev oprostitve plačila dohodnine tudi za rente, ki se bodo podeljevale po tem zakonu.

Zato predlagamo, da se oprostitve navede v samem tretjem členu ali v prehodnih in končnih določbah, s katero bi se ustrezno dopolnil ZDoh-2. V nasprotnem primeru pa je nujno, da se sočasno, ko se bo začel zakonodajni postopek za sprejem tega zakona, predlaga tudi sprememba ZDoh-2.

III. OBRAZLOŽITEV

K 1. členu

Prvi člen opredeljuje vsebino zakona, ki ureja podeljevanje doživljenjskih rent za izjemne dosežke na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti in športa, določa pogoje in postopek za njeno podelitev.

K 2. členu

Drugi člen v prvem odstavku določa pogoje za podelitev rente, in sicer določa, da se lahko podeli državljanom Republike Slovenije, ki so z izjemnimi dosežki trajno prispevali k razvoju družbe in ugledu države Republike Slovenije.

V drugem odstavku zakon z opredelitvijo izjemnih dosežkov postavlja natančna merila za dodelitev doživljenjske rente po posameznih področjih tako, da določa nagrade za življenjska dela oziroma dosežke, ki predstavljajo trajen prispevek k razvoju družbe in ugledu države Republike Slovenije, in sicer:

- na področju kulture Prešernova nagrada za življenjsko delo ali opus
- na področju raziskovalno-razvojne dejavnosti Zoisova nagrada za življenjsko delo in
- na področju športa Bloudkova nagrada za življenjsko delo, olimpijska medalja oziroma medalja s svetovnih prvenstev v športnih panogah oziroma disciplinah rednega programa olimpijskih iger ali svetovni rekord v članski konkurenci v športnih panogah oziroma disciplinah rednega programa olimpijskih iger.

Tretji odstavek opredeljuje pravico do izplačila rente, ki jo upravičenec pridobi, ko se starostno upokoji oziroma, ko dopolni 65 let starosti. Opredelitev je posledica dejstva, da trenutek podelitve rente (opredeljen v prvem odstavku) in trenutek, ko se le-ta lahko začne izplačevati, nujno ne sovpadata. Renta je po svoji naravi častno priznanje, ki se osebi dodeli zaradi življenjskega dela oziroma izjemnega dosežka, ki je trajno prispeval k ugledu Republike Slovenije oziroma njeni prepoznavnosti in ga država izkaže s podelitvijo že v trenutku izjemnega dosežka samega, v smislu garancije, da bo upravičenec pridobil tudi pravico do izplačila rente, kot socialnega korektiva, ki zagotavlja varno starost, ko bo izpolnil tudi upokojitveni oziroma starostni pogoj.

Trenutek, s katerim upravičenec lahko pridobi pravico do izplačila rente, je preciziran z naslednjim mesecem po izdaji odločbe o podelitvi rente (1. odstavek 4. člena – v primeru, da ob podelitvi izpolnjuje upokojitven ali starostni pogoj) oziroma z naslednjim mesecem od vložitve predloga (3. odstavek 4. člena – v primeru, da upravičenec ob podelitvi rente še ne izpolnjuje upokojitvenega ali starostnega pogoja).

K 3. členu

Višina rente je določena enotno v višini zneska bruto minimalne plače. Da ne bi prihajalo do razlik v izplačilih zaradi narave rente, ki se kot nagrada za življenjsko delo in izjemni dosežek trajno podeljuje osebi po upokojitvi oziroma po 65 letu, je vrednotenje rente v enotnem znesku smiselno. Tako se upravičencem priznava renta v enotni višini. Na ta način se osebam, ki so zaradi izjemnih dosežkov v času aktivne dobe pripomogle k prepoznavnosti države, omogoča dostojno starost, kar pomeni, da višina rente ne odraža vrednotenja uspeha, kot ga je oseba dosegla v svojem ustvarjalnem obdobju in za kar se osebi sicer prizna oziroma podeli priznanje v trenutku doseženega uspeha, temveč se z rento tem osebam zagotavlja spodobna in materialno varna starost.

Od rente se ne plačuje dohodnina. Obremenitev rente z dohodnino bi ji odvzela pomen nagrade za izjemne dosežke in njene prejemnike postavila v neenakopraven položaj v primerjavi s prejemniki drugih nagrad in doživljenjskih rent, za katere Zakon o dohodnini že določa oprostitev plačila dohodnine.

K 4. členu

Zakon določa postopek podelitve rente, ki jo podeli Vlada Republike Slovenije na predlog ministra, pristojnega za področje, na katerem je oseba dosegla izjemne dosežke.

V drugem odstavku zakon določa sestavine predloga za dodelitev rente, ki mora ob podatkih o doseženem izjemnem dosežku, podatkih o posameznikovi starostni upokojitvi po predpisih, ki urejajo obvezno pokojninsko in invalidsko zavarovanje oziroma rojstnih podatkih, podatkih o stalnem prebivališču in državljanstvu, vsebovati tudi soglasje upravičenca, da se strinja z uvedbo postopka o podelitvi rente.

V primeru, da upravičenec ob podelitvi rente ne izpolnjuje upokojitvenega oziroma starostnega pogoja, o pravici do izplačila rente odloča pristojni minister, na predlog upravičenca, ko le-ta izpolni navedene pogoje. Gre za ugotovitevno odločbo, ki jo izda pristojno ministrstvo ne predlog upravičenca, ko izpolni upokojitven oziroma starostni pogoj.

Pristojno ministrstvo, ki poda predlog Vladi oziroma je pristojno za izdajo ugotovitvene odločbe si pridobi potrebne podatke iz uradnih evidenc po prejemu soglasja upravičenca, da se strinja z uvedbo postopka o podelitvi rente.

K 5. členu

Izjemna podelitev rente je v zakonu opredeljena kot izjema od podelitve rente na predlog pristojnega ministrstva skladno z merili, ki jih zakon določa v 4. členu. Vlada RS lahko izjemoma podeli rento tudi drugim zaslužnim državljanom, ki so s svojim življenjskim delom ali izjemnimi dosežki na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti ali športa trajno prispevali k razvoju družbe in ugledu države in izpolnjujejo upokojitveni oziroma starostni

pogoj. Vlada pa merila za izjemno podelitev rent podrobneje določi v uredbi.

Upravičenec rento pridobi z naslednjim mesecem po izdaji odločbe iz prvega odstavka tega člena.

Enako kot pri postopku na pobudo pristojnega ministra, si tudi pri izjemni podelitvi rente ministrstvo, pristojno za pripravo gradiva vlade, pridobi potrebne podatke iz uradnih evidenc po prejemu soglasja upravičenca, da se strinja z uvedbo postopka. Gradivo vladi za podelitev rente se pripravi v skladu z drugim odstavkom 4. člena, ki velja za predlog v postopku podelitve rente na pobudo pristojnega ministra.

K 6. členu

Vlada z uredbo podrobneje uredi postopek podelitve rent, merila za izjemno podelitev rente skladno s 5. členom zakona ter vodenje evidence. Ker so izjemni dosežki, na podlagi katerih lahko pristojni minister Vladi RS predlaga podelitev rente, določeni v 4. členu zakona, je uredbi prepuščena zgolj določitev meril za izjemno podelitev rente, ki jo Vlada RS na podlagi 6. člena zakona podeli izjemoma.

K 7. členu

Zakon precizira začetek izplačevanja rente, in sicer skladno s tretjim odstavkom 2. člena z naslednjim mesecem po izdaji odločbe o podelitvi rente oziroma od izdaje ugotovitvene odločbe in skladno z drugim odstavkom 5. člena z naslednjim mesecem po izdaji odločbe o izjemni podelitvi rente.

Sredstva za izplačevanje rente zagotavlja Republika Slovenija iz državnega proračuna.

Rento izplačuje Zavod za pokojninski in invalidsko zavarovanje Slovenije, in sicer najpozneje zadnji delovni dan v mesecu za tekoči mesec.

K 8. členu

Zakon v osmem členu navaja razloge za prenehanje rente. Renta s smrtjo upravičenca ugasne in je ni mogoče prenesti na drugo osebo in ne podedovati. Po tem zakonu do rente niso več upravičeni družinski člani prejemnika rente, razen do zapadlih denarnih zneskov, ki do smrti upravičenca niso bili izplačani.

Renta se odvzame, če je upravičenec do rente obsojen s pravnomočno sodbo sodišča na kazen zavora za kaznivo dejanje zoper človekove pravice in svoboščine, zoper suverenost Republike Slovenije in njeno demokratično ustavno ureditev, zoper človečnost ter zoper mednarodno pravo.

Renta pa se odvzame tudi na podlagi pisne izjave upravičenca, da se renti odreka ali po uradni dolžnosti, če se ugotovi, da upravičenec ne izpolnjuje več pogojev za podelitev rente po tem zakonu.

K 9. členu

Zakon nalaga obveznost vodenja evidence upravičencev do rente ministrstvom, in sicer vsakemu od pristojnih ministrstev za svoje področje, in določa podatke, ki se v evidenco vpisujejo. Tako se vzpostavlja pravna podlaga za obdelavo osebnih podatkov in določa

namen obdelave podatkov. Evidenca je opredeljena kot javna, izvzeti pa so določeni osebni podatki.

K 10. členu

Pokojnine priznane na podlagi Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90), se izplačujejo v znesku, ki je upravičencem pripadal zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona in se nato usklajuje kot pokojnine po predpisih o obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Prejemnikom izjemnih pokojnin, lahko vlada podeli rento po novem zakonu le, če prejemnik izjemne pokojnine izpolnjuje pogoje za podelitev rente in če je to zanj ugodneje. Z dnem podelitve rente preneha pravica do pokojnine, priznane na podlagi Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90).

Pred uveljavitvijo podeljevanja Zoisovih nagrad so se na področju raziskovalno-razvojne dejavnosti, podeljevale nagrade za življenjsko delo na podlagi 81. člena Zakona o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih (Uradni list SRS, št. 35/79) ali na podlagi 38. člena Zakona o raziskovalni dejavnosti (Uradni list RS, št. 8/91). Ker so te nagrade vrednotene enako kot Zoisove nagrade, se mora prejemnikom teh nagrad za življenjska dela zagotoviti enako nagrajevanje kot prejemnikov Zoisovih nagrad za življenjska dela.

Skladno s pridobljenimi pravicami se družinskim članom iz 2. člena Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90), ki ob uveljavitvi zakona že prejemajo družinsko pokojnino, še naprej izplačuje v znesku, ki je upravičencu pripadal zadnji mesec pred uveljavitvijo tega zakona in se nato usklajuje kot pokojnina po predpisih o obveznem pokojninskem in invalidskem zavarovanju, do prenehanja pravice do družinske pokojnine.

K 11. členu

Postopki, ki so jih ministrstva oziroma vlada že začela po Zakonu o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90), se končajo po novem Zakonu o doživljenjski renti za izjemne dosežke.

K 12. členu – **če ne bo vsebina tega v 3. členu**

Od rente se ne plačuje dohodnina. Obremenitev rente z dohodnino bi ji odvzela pomen nagrade za izjemne dosežke in njene prejemnike postavila v neenakopraven položaj v primerjavi s prejemniki drugih nagrad in doživljenjskih rent, za katere Zakon o dohodnini že določa oprostitev plačila dohodnine.

Sedaj veljavne oprostitve so navedene v 21. in 107. členu ZDoh-1, zato je nujna določitev oprostitve plačila dohodnine tudi za rente, ki se bodo podeljevale po tem zakonu.

Zato predlagamo, da se oprostitve navede v samem tretjem členu ali v prehodnih in končnih določbah, s katero bi se ustrezno dopolnil ZDoh-2. V nasprotnem primeru pa je nujno, da se sočasno, ko se bo začel zakonodajni postopek za sprejem tega zakona, predlaga tudi sprememba ZDoh-2.

K 13. členu

Zakon določa rok za sprejem Uredbe iz 9. člena tega zakona.

K 14. členu

Določa prenehanje veljavnosti Zakona o izjemnem priznanju in odmeri starostne pokojnine osebam, ki imajo posebne zasluge (Uradni list SRS, št. 18/74 in 14/90), ki je do sedaj urejal to področje.

15. člen

Člen določa uveljavitev zakona.

IV. PREDLOG, DA SE PREDLOG ZAKONA OBRAVNAVA PO NUJNEM

OZIROMA SKRAJŠANEM POSTOPKU

(navedba argumentov in posledic, ki v konkretnem primeru narekujejo predlaganje nujnega ali skrajšanega postopka,
razen za predlog zakona o ratifikaciji mednarodne pogodbe, ki se v skladu s 169.člen Poslovnika Državnega zbora obravnava po nujnem postopku)

V. PRILOGE

- osnutek Uredbe o postopku podelitve doživljenjske rente za izjemne dosežke na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti in športa ter merilih za izjemno podelitev

Priloga

Osnutek Uredbe o postopku podelitve doživljenjske rente za izjemne dosežke na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti in športa ter merilih za izjemno podelitev

Na podlagi XX. člena Zakona o doživljenjski renti za izjemne dosežke na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti in športa (Uradni list RS, št. ____/10) izdaja Vlada Republike Slovenije

Uredbo o postopku podelitve doživljenjske rente za izjemne dosežke na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti in športa ter merilih za izjemno podelitev

I. Vsebina uredbe

1. člen

Ta uredba podrobneje ureja postopek podelitve doživljenjske rente za izjemne dosežke na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti in športa (v nadaljnjem besedilu: renta) in vodenje evidence ter določa merila za izjemno podelitev rente.

II. Postopek

2. člen

(podelitev rente na predlog ministrstva)

- (1) Rento za izjemne dosežke iz XX. člena Zakona o doživljenjski renti za izjemne dosežke na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti in športa (Uradni list RS, št. ____/10: v nadaljnjem besedilu: zakon) podeli Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: vlada) na predlog ministrice ali ministra, pristojnega za področje, na katerem je oseba dosegla izjemne dosežke (v nadaljnjem besedilu: pristojni minister).
- (2) Predlog iz prejšnjega odstavka pristojni minister poda za državljane Republike Slovenije, ki so dosegli izjemne dosežke iz XX. odstavka XX. člena zakona, v šestih mesecih od izjemnega dosežka, ne glede na to, da še niso izpolnjeni pogoji iz drugega odstavka XX. člena zakona.
- (3) Predlog iz prvega odstavka mora vsebovati:
 - dokumentacijo o izpolnjevanju pogoja izjemnega dosežka iz drugega odstavka XX. člena zakona, ki velja za posamezno področje delovanja,
 - rojstne podatke oziroma podatke odmeri starostne pokojnine,
 - podatke o stalnem prebivališču,
 - dokazilo o državljanstvu in
 - soglasje upravičenca, da se strinja z uvedbo postopka o podelitvi rente.
- (4) O podelitvi rente na predlog pristojnega ministra izda vlada odločbo v šestih mesecih od izjemnega dosežka.

3. člen

(izjemna podelitev rente)

- (1) O izjemni podelitvi rente za izjemne dosežke iz četrtega odstavka XX. člena zakona izda vlada odločbo. Vlada sprejme odločitev na podlagi meril iz drugega odstavka XX. člena te uredbe, ki veljajo za posamezno področje delovanja, po prejemu soglasja upravičenca, da se strinja z uvedbo postopka o podelitvi rente.
- (2) Vlada izda odločbo iz prejšnjega odstavka za državljane Republike Slovenije, ki so dosegli izjemne dosežke iz tretjega odstavka XX. člena zakona, in izpolnjujejo pogoj iz XX. člena zakona (starostne upokojitve oziroma 65. let).
- (3) Dokazila o izpolnjevanju meril iz tretjega člena te uredbe, podatke o odmeri starostne pokojnine oziroma rojstne podatke, podatke o stalnem prebivališču in državljanstvu pridobi iz uradnih evidenc pristojno ministrstvo, ki gradivo posreduje vladi.

4. člen

(ugotovitvena odločba)

- (1) Odločba vlade o podelitvi rente upravičencu, ki izpolnjuje pogoj iz drugega odstavka 3. člena zakona, vsebuje tudi izrek o upravičenosti do izplačila rente.
- (2) V primeru, da upravičenec ob podelitvi rente ne izpolnjuje pogoja iz drugega odstavka 3. člena zakona, na podlagi odločbe iz prvega odstavka tega člena pristojno ministrstvo na pobudo upravičenca, o upravičenosti do izplačila rente izda ugotovitveno odločbo.

5. člen

- (1) Vlada pošlje odločbo o podelitvi rente v osmih dneh upravičencu, pristojnemu ministrstvu in Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.
- (2) Pristojno ministrstvo pošlje ugotovitveno odločbo o upravičenosti do izplačila rente v osmih dneh upravičencu in Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje.

III. Merila za izjemno podelitev rente

6. člen

- (1) Rento za izjemne dosežke iz XX. člena zakona lahko vlada izjemoma podeli tudi drugim zaslužnim državljanom, ki so s svojim življenjskim delom in izjemnimi dosežki na področju kulture, raziskovalno-razvojne dejavnosti ali športa trajno prispevali k razvoju družbe in ugledu države.
- (2) Za življenjsko delo in izjemne dosežke iz prejšnjega odstavka se primeroma štejejo:
 - na področju kulture: nagrada Prešernovega sklada, Borštnikov prstan, Badjurova nagrada, Jakopičeva nagrada, Sovretova nagrada ali druge pomembnejše domače nagrade, ki pomenijo na posameznem področju najvišje priznanje, ali tem ustrezne mednarodne in tuje nagrade.
 - na področju znanosti: Nobelova nagrada oziroma druge najvišje mednarodne stanovske nagrade oziroma priznanja za izjemne dosežke na področju znanstveno-raziskovalne in razvojne dejavnosti, nagrade za vrhunske

dosežke na raziskovalno-razvojnem področju, podeljene na podlagi 81. člena Zakona o raziskovalni dejavnosti in raziskovalnih skupnostih (Uradni list SRS, št. 35/79) ali na podlagi 38. člena Zakona o raziskovalni dejavnosti (Uradni list RS, št. 8/91)

- na področju športa:

(1) za vrhunske športnike:

- (a) da so nosilci medalj z evropskih prvenstev v športnih panogah oziroma disciplinah rednega programa olimpijskih iger v članski konkurenci; ali
- (b) da so nosilci medalj s svetovnih ali evropskih prvenstev v športnih panogah oziroma disciplinah, ki niso v rednem programu olimpijskih iger v članski konkurenci, in so prejemniki Bloudkove nagrade ali plakete; ali
- (c) da so dosegli svetovni rekord v članski konkurenci v športnih panogah oziroma disciplinah, ki niso v rednem programu olimpijskih iger;
- (d) da so nosilci medalj s paraolimpijskih iger

(2) za vrhunske alpiniste, da so prejemniki Bloudkove nagrade ali plakete;

(3) za trenerje in športne delavce, da so prejemniki Bloudkove nagrade.

IV. Končna določba

7. člen

Ta uredba začne veljati petnajsti dan po objavi v Uradnem listu Republike Slovenije.